

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)
केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय

56-57, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली-110 058

प्राक्शास्त्री, प्रथमवर्ष (व्याकरणम्) - प्रथमपत्रम्
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2021-22

पत्रम् - ..... विषयः - .....
अध्येतुः नाम - ..... पञ्जीकरणसंख्या - .....
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः - 100	प्राप्ताङ्काः -

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः - .....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् - .....

दिनाङ्कः - .....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येतः ! भवता/भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य
आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु।
शुभकामनाः॥

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम् बकबक

दिनाङ्कः .....

प्राक्शास्त्री, प्रथमवर्ष (व्याकरणम्) - प्रथमपत्रम्

विषयः - लघुसिद्धान्तकौमुदी (आदितः भ्वादिपर्यन्ता)-अङ्काः 70, रचनानुवादः -30 अङ्काः ।

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति।
अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम्।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः - क

अङ्काः 20 x 2 = 40

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note - This section contain twenty five questions. Out of these twenty (20) questions should be answered.

1. पदसंज्ञाविधायकं सूत्रम् किम् ?
2. संयोगसंज्ञा केन विधीयते ?
3. अदर्शनं लोपः सूत्रस्य कोऽर्थः ?
4. एचोऽयवायावः सूत्रस्य कोऽर्थः ?
5. लाकृतिः इत्यत्र कः सन्धिः ?
6. उपेन्द्रः इत्यत्र केन गुणो भवति ?
7. उपसर्गसंज्ञाविधायकम् सूत्रम् लिखत ।
8. घृना घृः सूत्रस्य कोऽर्थः ?
9. तट्टीका इत्यत्र कः सन्धिः ?
10. वागीशः इत्यत्र सन्धिविधायकम् सूत्रम् लेखनीयम् ।
11. निपातसंज्ञाविधायकम् सूत्रम् लिखत ।
12. चतुर्णाम् इत्यत्र णत्वविधायकम् सूत्रम् किम् ?
13. रामान् इत्यत्र नकारादेशः केन क्रियते ?
14. सर्वनामस्थानसंज्ञा केन विधीयते ?
15. दादेर्धातोर्घः इत्यस्य कोऽर्थः ?
16. षट्चतुर्भ्यश्च सूत्रस्य कोऽर्थः ?

17. षड्भ्यो लुक् इत्यस्य उदाहरणं प्रदर्शयत ।
18. लिट्‌लकारविधायकम् सूत्रम् लेखनीयम् ।
19. लृट्‌लकारः केन भवति ?
20. आर्धधातुकसंज्ञाविधायकम् सूत्रं लिखत ।
21. टित आत्मनेपदानां टेरे इत्यस्य कोऽर्थः ?
22. इतश्च इत्यस्य अर्थं लिखन्तु ।
23. अभ्याससंज्ञा केन भवति ?
24. अभ्यासे चर्च सूत्रस्योदाहरणं प्रदर्शयत ।
25. लङ्‌लकारः कस्मिन्नर्थे भवति ?

खण्डः – ख

अङ्काः 5 x 8 = 40

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् केचन पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येक प्रश्नः प्रायः शतशब्दैः (100) समपेक्ष्यते ।

Note - This section contains eight questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

1. हरिसर्वाशब्दयोः सर्वासु विभक्तिषु रूपाणि लिखन्तु ।
2. हरी रम्यः , नायकः , सच्चित् , भवन्ति , दैत्यारिः एषु त्रयः प्रयोगाः साधनीयाः ।
3. अकः सवर्णे दीर्घः इति सूत्रम् सोदाहरणं व्याख्यात ।
4. अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम् इति सूत्रम् सोदाहरणम् व्याख्यात ।
5. दादेर्धातोर्घः इत्यस्य उदाहरणपुरस्सरं व्याख्या विधेया ।
6. लः कर्मणि च भावे चाकर्मकेभ्यः सूत्रस्य यथाग्रन्थं भावार्थं विशदयत ।
7. संस्कृतेन अनुवादं कुरुत ।
  - क. वे सब गांव जाते है ।
  - ख. हम सब किताब पढते हैं ।
  - ग. पिता बालक को पुस्तक पढायेंगे ।
  - घ. मैं आज विद्यालय नहीं गया।
8. विसर्गसन्धेः उदाहरणद्वयं साधयत ।

खण्ड: - ग

अङ्का: 2 x 10 = 20

निर्देश: - अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ। प्रत्येक प्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।
Note - This section contains four questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

1. मनोरथः, इ इन्द्रः, हरेऽव, वाग्धरिः, रामाय, शम्भुना, एधिषीष्ट, भविष्यति एषु केचन पञ्च प्रयोगाः साधनीयाः ।
2. मतिशम्भुशब्दयोः रूपाणि लिखत ।
3. बभूविथ, भवितारौ, लिट्, अनङ्वान्, विद्वान्, एधन्ते, अयम्, सर्वा, एषु पञ्च प्रयोगान् साधयत ।
4. अधोलिखितवाक्यानां वाच्यपरिवर्तनं कुरुत ।
  - क. बालकाः गच्छन्ति ।
  - ख. अहम् कटं करोमि ।
  - ग. विष्णुना आगम्यते ।
  - घ. देवदत्तेन गीता पठ्यते ।
  - ङ. आवाम् लघुसिद्धान्तकौमुदीं पश्यावः ।

